

Nr 3.

Av herr **Johansson** i Stockholm m. fl., *angående uppdrag för de svenska ombuden i Förenta Nationerna att verka för förbud mot atomvapenkrigföring.*

Tillkomsten av atomvapnet har ofantligt utvidgat krigsteknikens möjligheter till massförintelse av civila och massförstörelse av storstäder, bostäder och egendom. Karakteristiskt för atomvapnet är att detta blir dess praktiskt taget enda användning. De fredsälskande krafterna i världen måste därför samla sig kring kravet att atomvapnet bör totalt förbjudas och att en internationell kontroll bör organiseras för att övervaka förbudets efterlevnad.

Det fredsälskande svenska folkets intressen kräva, att regeringen med all makt stödjer dessa strävanden. Förslag som fullständigt tillgodose dessa svenska intressen ha framlagts av sovjetregeringen, senast vid Förenta Nationernas generalförsamlings fjärde session. Sovjetunionen föreslår ett omedelbart och ovillkorligt förbud mot tillverkning, lagring och användning av atomvapen samt en effektiv kontroll av förbudets efterlevnad genom ett internationellt organ, utrustat med fullmakt att inspektera alla anläggningar där majoriteten anser att mot förbudet stridande verksamhet kan tänkas pågå. Detta förslag innebär sålunda en så fullständig likvidering av faran för atomkrig som över huvud taget är möjlig, då förslaget innebär avskaffandet av atomvapnet och vidtagande av internationella kontrollåtgärder mot varje försök att bryta förbudet.

De svenska ombuden i Förenta Nationerna ha emellertid på regeringens direktiv motsatt sig det enda effektiva förslaget och anslutit sig till de makter med Förenta staterna i spetsen, som försöka hindra ett förbud mot atomvapnet. Sverige stödjer i FN den modifierade s. k. Baruchplanen, vilken skjuter undan atombombsförbudet och i stället försöker genomdriva åtgärder som borde vara oantagliga för varje suverän regering. Den av Sveriges FN-delegation understödda planen innebär att ett internationellt organ, där Förenta staterna kommer att ha det avgörande inflytandet, skall äga och ha bestämmanderätten över eller, enligt den sista formuleringen, »inneha enligt fullmakt» alla råvarutillgångar och anläggningar som kunna användas för utvinning av atomkraft samt närliggande industrier, exempelvis metallurgisk och kemisk industri i de olika länderna. Detta av USA dominerade organ skulle även monopolisera all forskning på området och få de mest vidsträckta möjligheter att förbjuda atomkraftens fredliga användning i ett annat land. Det skulle exempelvis innebära, att ett socialistiskt land skulle utlämna sina viktigaste råvarutillgångar och industrianlägg-

ningar till ett organ, som domineras av vissa stormaktsregeringar. Först sedan detta verkstälts och världskontrollen över atomkraften säkrats i Förenta staternas händer skulle detta land överväga att förstöra de tillverkade atombomberna och att upphöra med nytillverkningen. Avgörandet beträffande detta eventuella beslut och tidpunkten för detsamma ligga helt hos Förenta staterna.

En sådan framstående expert på området som 1948 års nobelpristagare i fysik, den engelske professorn P. M. S. Blackett skriver i sin bok »Atomkraften — krig eller fred» om det förslag som Sverige understödjer, att det föreslagna organet A. D. A. »skulle få makt att hejda atomutvecklingen var helst det önskade», även om det gällde fredlig och industriell användning av atomkraften samt fortsätter:

»Ett av de viktigaste inslagen i Baruchplanen liksom tidigare i Lilienthalplanen var i själva verket att kraftproduktion i stor skala skulle undandragas nationell kontroll med hänsyn till lättheten att omlägga fabriker till bombproduktion. Utan denna inskränkning skulle planen säkerligen inte ha blivit framlagd. Därför dra vi den slutsatsen att A. D. A. under vissa villkor skulle ha rätt att stoppa eller försinka den direkta kraftproduktionen och även den tekniska utvecklingen av kraftproduktionen i exempelvis Sovjetunionen. Vidare är det tydligt att kontrollkommissionen under de närmaste tio eller tjugو åren skulle få en sådan sammansättning att majoriteten skulle rösta för en åtgärd i denna riktning om Förenta staterna fann den vara av stor vikt.»

»Eftersom enligt Lilienthalplanen kraftproduktion i stor skala är en farlig sak skulle ett land som Sovjetunionen om det försökte framställa atomenergi för kraftproduktion — även med de allra fredligaste avsikter men mot ett majoritetsbeslut i A. D. A. — dömas för 'självrädig störning av kommissionens verksamhet' och därmed utsätta sig för ögonblickligt straff. Baruchplanen kunde i själva verket ha förvandlat ett socialt reformprogram till ett internationellt brott.»

Blackett anser att starka krafter i Amerika icke önska en internationell kontroll och därför föreslagit så ensidiga bestämmelser att Sovjetunionen icke kan acceptera dem.

»En genomförd Baruchplan skulle följaktligen på de tidigare stadierna vara avgjort fördärlig för Sovjetunionens direkta säkerhet. Ingenting i planen ger vid handen att Sovjetunionen skulle få någon omedelbar positiv vinst i utbyte.»

Så ter sig enligt en experts mening det förslag som Sverige understödjer. Det utformades på den tid då Förenta staterna ansåg sig ha monopol på atomklyvningens hemlighet och avsåg att befästa detta monopol. Efter president Trumans tillkännagivande den 23 september 1949 är det bekant för världen att det inte längre existerar något monopol på atomhemligheten. De förutsättningar på vilka denna plan byggde finnas således inte mer.

Endast ett internationellt beslut om kategoriskt förbud mot atombombs-tillverkning och förstöring av redan tillverkade bomber kan tillgodose de fredsälskande folkens önskningar.

Sovjetregeringen har i samband med sitt förslag klargjort att en effektiv kontroll av förbudets efterlevnad förutsätter vissa begränsningar i den nationella suveräniteten och att den självklart är beredd att underkasta sig sådana begränsningar. Däremot kan ingen suverän stat gå med på att en stormakt via en av densamma behärskad internationell kommitté tillskansar sig äganderätt och bestämmanderätt över andra länders viktigaste naturtillgångar och industrianläggningar, vilka är livsnödvändiga för landets försvar, och att den genom denna kommitté kan bromsa den fredliga forskningen och den fredliga industriella utvecklingen i ifrågavarande land.

Med hänvisning till det anförda hemställa vi,

att riksdagen uttalar sig för och i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att de svenska ombuden i Förenta Nationerna instrueras att hädanefter verka för omedelbart och ovillkorligt förbud mot atomvapenkrigföring, om förstöring av redan tillverkade atombomber och om en effektiv kontroll av förbudets efterlevnad.

Stockholm i januari 1950.

Hilding Hagberg.

K. Senander.

Gustav Johansson.

Gunnar Dahlgren.